

YAŞADIĞIMIZ ŞERDE HAYIR ARAYIŞLARI

Dr. Osman DUR

Koronavirüs nedeniyle insanlık çaresiz, şaşkın ve ne olacağına dair bir öngörü ortaya koyamıyor. Bu arada bütün dünya bir yandan sıcakların gelmesiyle bu belanın defolacağı beklentisini taşımakta ve diğer taraftan din, dil, ırk, renk, zengin, fakir, güçlü, zayıf ayırımı yapmadan bilimsel araştırma, geliştirme kabiliyeti ve altyapısı olan ülkelere kulağını, gözünü ve hatta gönlünü dikip pür dikkat “*Acaba kim ve ne zaman aşı geliştirilebilecek?*” diye dua ederek kurbanlık koyun gibi haber beklemektedir.

#Evdekaldünya demek de “*Zaten ateş bacayı sarmış iş işten geçiyor, bari zararın neresinden dönersek kardır*” bilinciyle hareket etmenin haykırışıdır.

İnsanlığın başına gelenlerin, kendi elleriyle yaptıkları ya da yapma kabiliyeti olup da yapmadıklarından dolayı olduğu bilinciyle bu hadiselerden ne gibi dersler alıyoruz ve yaşam biçimimizde neleri değiştirmeyi planlıyoruz?

Üniversiteler, araştırma enstitüleri, bilim adamları, din adamları, aydınlar, entelektüeller, basiretli iş adamları, akıl verici, yol gösterici, askeri, ticari, sivil toplum kuruluşları, ferasetli yöneticiler, danışmanlar, stratejistler, gelecek bilimciler gibi toplumu yöneten, yönlendiren kişi, kurum ve kuruluşlar bu gibi hadiselerle hazırlık maksadıyla çalışmalar yapma mesuliyetini haiz değil miydi?

Acaba hangileri uyudu, hangileri durulması gereken stratejik bölgeyi ganimet maksadıyla terk etti, hangileri ehil olmadıkları veya yetersiz kaldıkları için görevini hakkıyla yapamadı, hangileri makam, mevki, şan, şöhret, keyif ve zevk peşine düştü de sorumluluğunu yerine getiremedi veya en kötü ihtimal hangileri hainlik yaptı ve tuzak kurdu?

Bu bela başımıza gelirken neden kimse uyanmadı, uyarmadı, uyardı ise sözünü dinlemedi, makam, yetki ve söz sahipleri neden öngöremedi, anlamadı, anlayamadı çözüm bulamadı? Ya da bu hadiseleri zamanında fark eden, değerlendiren, strateji belirleyen, dinamik ve hızlı karar vererek çözüm yollarını hayata geçirebilen bir yönetim modeli ve sistem neden kurulamadı?

Yapılması gerekenler, yapılmaması gerekenler neydi, neyi yaptık, neyi yapmadık, neyi yapamadık? Önem verilmesi gerekenler, önem verilmemesi gerekenler nelerdi, nerede kantarın topuzunu kaçırdık? Neyi iskaladık, neyi yanlış yaptık, nerede gaflete düştük? İnsanlık bu duruma neden düştü?

Ahlak, adalet, ehliyet, liyakat, istişare, helal, haram, saygı, sevgi, nezaket ve vefa kavramlarının içi boşaldı.

Büyük, küçük, hısım, akraba, konu, komşu ilişkileri sanal alemin cazibesine yenik düştü.

Helal, sade, temiz ve kanaatkâr olan değil güç, makam, zenginlik, lüks, gösteriş, şan, şöhret, mal, mülk ve itibar önem kazandı.

Yayla, mezra, köy gibi içinde okul, lokanta, bakkal, berber, ayakkabı tamircisi, tuhafiyeci, terzi, saatçi olan zanaatkarların olduğu kendi kendine yeten küçük yerleşim merkezlerine ve küçük işletmelere önem verilmedi.

Kamu yatırımları, kurumsal(!) işletmeler, sanayi yatırımları büyük şehirlere kaydı. İstihdam alanları bölgelere dağılmak yerine merkezlerde toplandı. İş kaygısı nedeniyle göçler başladı, aileler yuvalar parçalandı, kültür farklılıkları, gelir dağılımındaki dengesizlikler, ücret politikaları, eğitim kurumlarının yetersizliği ve eğitimde fırsat eşitsizliği gibi nedenlerle büyük şehirlere varoşlar, kenar mahalleler oluştu.

Yayla, mezra, köylerde tarım ve hayvancılık bitti, araziler boş kaldı, ilçeler ve şehirlerde küçük işletmelerin yerlerini zincir mağazalar aldı. Üretim düştü maliyetler arttı.

Şehirlerde de gökdelen, site, AVM, sosyal yaşam merkezleri, restoran, kafe, oyun, eğlence merkezleri gibi her şeyin büyüğüne önem verildi.

Geçim zorlaştı, kısa yoldan kolay kazanç peşine düşenlerin sayısı arttı, kültür bozuldu, görgüsüzlük, bilgisizlik, tecrübesizlik, eğitimsizlik nedeniyle mağduriyetler başladı. Yakın akraba, eş-dost ve aile ilişkilerinin zayıflaması nedeniyle yalnızlıklar başladı, maddi ve manevi yardımlaşmalar bitti, ümitler kayboldu, psikolojiler, moraller bozuldu, neticeten çaresizlik hissi akılları esir almaya başladı.

Mahalle içindeki imkân sahibi, eğitilmiş aileler sitelere villalara kaçtı. Semtler, her kesimden insanların bulunduğu farklı imkanlara, farklı kültürlere, farklı eğitimlere sahip heterojen yapıdan, aynı eğitim, kültür, imkân ve şartlara sahip, birbirine yeterince destek veremeyecek, birbirinin derdine çare olamayacak kitlelerin bir arada kaldığı homojen bir yapıya dönüştü.

İnsanlık en büyük kaynağı savunma yatırımlarına, savaşmaya, diğerlerine karşı üstün gelmeye ezcümle ölmeye/öldürmeye ayırdı. İnsanlığın yaşaması için asıl ihtiyaç duyulan alanlar olan eğitim, bilim, sağlık, kültür, edebiyat, tarih, estetik, sanat, ahlak, din gibi alanlar ve bu alanlara yönelik okullar, Ar-Ge merkezleri, alt yapılar, kütüphaneler ve en önemlisi nitelikli ihtisas sahibi kişileri yetiştirme çabası ölüme yatırılan kaynağın (kaldıysa) artıklarıyla hayatta kalmaya çabaladı.

Bu ve benzeri birçok neden sayılabilir. Acaba bugün başımıza gelenler yukarıda bir kısmını saydığımız kadim değerlerimizin terkedilmesinden mi? Önünü arkasını düşünmeden, ne getirip ne götüreceği değerlendirilmeden, ortaya çıkan her yeni gelişmenin peşine takılarak kendi ipimizi kendimiz mi çekiyoruz? #evdekal dünya, oyun dışına çık insanlık diyecek olan yapay zekâ, kontrol, robotik ve nesnelere interneti gibi yeni gelişen teknolojiler için hazırlık provaları mı?

Hep birlikte içinde bulunduğumuz durumları fırsata çevirip, istişareleri sıkılaştırarak değerlendirmeye çalışacağız. Okumaya, yazmaya, düşünmeye devam edeceğiz.